

Naslovnica » Kategorija » Crveni tepih za crne ideje

| Crveni tepih za crne ideje

ALEN MIKEC 30. STUDENOGA 2025.

IZDVOJENO, MEDIJI

O normalizaciji radikalne desnice u medijima i javnom prostoru i odgovornosti vladajućih govore Zrinjka Peruško i Dina Vozab s Fakulteta političkih znanosti i Centra za istraživanje medija i komunikacije. Hrvoje Zovko, predsjednik Hrvatskog novinarskog društva: Širenje radikalno desnog diskursa u hrvatskim medijima posljednjih mjeseci nije iznimka, nego predvidiv ishod strukture našeg medijskog sustava. Politike Ministarstva kulture i medija ne djeluju kao slučajan skup birokratskih promašaja, nego kao skup dosljednih poteza koji proizvode vrlo jasan učinak.

Eskalaciju **ulične desnice** u posljednjih nekoliko mjeseci dočekaao je dobro pripremljen medijski teren. Normalizacija i aktivno promoviranje radikalno desnih aktera u javnom prostoru nisu sasvim nove pojave.

Odgovornost vladinih i medijskih politika resora ministrice **Nine Obuljen Koržinek** za situaciju, prema mnogima, leži najmanje u tome što je lošim medijskim politikama osigurala uvijete za proizvodnju medijskog sistema koji je radikalno desnim tendencijama prosto crveni tepih za ovladavanje hrvatskim mainstreamom. Prema nešto odlučnijim **kritičarima ministrice** kulture i medija, njezino **izjednačavanje** „radikalne desnice“ i fantomske „ekstremne ljevice“ tendenciozno je i služi kao (ne)izravna agentura ultradesničarskim stremljenjima u javnom prostoru.

„Aktualne politike Ministarstva kulture i medija ne djeluju kao slučajan skup birokratskih promašaja, nego kao skup dosljednih poteza koji proizvode vrlo jasan učinak: sužavanje prostora za kritičko mišljenje i pretvaranje medija u okruženje u kojem dominiraju narativi kompatibilni s interesima vladajućeg političko-ekonomskog bloka“, kaže za *H-Alter* **Hrvoje Zovko**, predsjednik Hrvatskog novinarskog društva (HND).

Hrvoje Zovko

„Naravno da je u Hrvatskoj najveća odgovornost i Vlade i Ministarstva kulture i medija da se takva normalizacija dogodila, da se za satiru na društvenim mrežama procesuiraju novinari, ali se ne čuje o tome da se procesuiraju oni koji slave ustaštvo“, slaže se **Zrinjka Peruško**, redovita profesorica zagrebačkog Fakulteta političkih znanosti i predstojnica Centra za istraživanje medija i komunikacije.

„Umjesto jačanja javnog rezoniranja, Ministarstvo proizvodi regulatorne i financijske obrasce koji medijski prostor čine plićim, površnijim i lakše podložnim ideološkim signalima vladajućih. Normativno se pozivaju na europske standarde, dok u praksi održavaju model u kojem su komercijalni i politički interes presudni, a neovisni i kritički glasovi sustavno oslabljeni“, dodaje Zovko.

Pa iako – valjda u šali – ministrica kulture i medija izjavljuje da bi usporedba s prethodnikom **Zlatkom Hasanbegovićem** trebala najteže pasti upravo njemu, dugogodišnje upravljanje medijskim politikama Obuljen Korižinek odvelo je medijski sektor u smjeru zacrtanom upravo u kratkotrajnom mandatu prethodnika. Problem neprofitnih medija i njihovo dovođenje preko ruba održivosti i relevantnosti na ukupnoj medijskoj sceni samo je jedan od aspekata.

„Širenje radikalno desnog diskursa u hrvatskim medijima posljednjih mjeseci nije iznimka, nego predvidiv ishod strukture našeg medijskog sustava“, kaže Zovko.

Da su mediji, u najmanju ruku, bili neuspješni u nošenju s valom desničarenja, slaže se i **Dina Vozab** s Fakulteta političkih znanosti na upit o njezinom viđenju o izvještavanju o ključnim događajima posljednjih mjeseci: „Tu mogu postojati različiti razlozi, od neosvijestjenosti, straha, udovoljavanja profitnoj logici, pa sve do političkog pragmatizma ili kolaboracije.“

Dina Vozab

U kontekstu korištenja eufemizama i neproporcionalnog izvještavanja o akterima radikalne i ekstremne desnice, Vozab vidi i izvještavanje hrvatskih medija o **Marku Perkoviću Thompsonu**, nasilju radikalne desnice prema manjinama i pokušajima rehabilitacije nacističkih i fašističkih režima u javnosti.

„Iako se radi o pjevaču koji na koncertima pozdravlja publiku ustaškim pozdravom, te na kojima se publika pojavljuje s istaknutim ustaškim simbolima, javni i drugi mediji promovirali su i najavljivali koncert kao spektakl, bez imalo kritičkog odmaka i postavljanja tog koncerta u politički kontekst. Iako su mediji o kasnijim događajima, primjerice revizionističkom skupu u Saboru, ipak izvještavali s većim kritičkim odmakom, ranija relativizacija otvorila je prostor daljnjoj normalizaciji radikalnih ideja u javnom prostoru“, smatra naša sugovornica.

Primjera za ono što nam govori Vozab je na pretek. Pripreme za hipodromski spektakl su danima pred koncert zauzimale najistaknutnije mjesto u središnjim dnevnicima

“ *Srozavanje
neprofitnog sektora
stoga nije nuspojava
sustava, nego jedan od
ključnih uvjeta koji
omogućuje rast
radikalno desnog
diskursa i slabljenje
demokratske javne
sfere*

HRT-a. Možda je najupečatljiviji dojam ostavio benevolentan stil izvještavanja i nekritički dočekano **urlanje ZDS** za vrijeme prijenosa atmosfere sa zagrebačke špice na dan koncerta (počinitelj je kasnije **oslobođen**). Svoja mjesta su za klevetanje političkih neistomišljenika u komercijalnim medijima u pravilu osigurale i perjanice desničarske **novinarske scene**.

„Komercijalizirani i politički ovisni mediji po prirodi stvari daju prednost sadržajima koji proizvode strah, konflikt i polarizaciju, dok istodobno potiskuju teme koje otvaraju pitanja ekonomske nejednakosti, društvene pravde i zloupotrebe moći“, smatra po tom pitanju Zovko.

Radikalno desni diskurs u takvom medijskom habitusu postaje „najprofitabilniji i hegemonijski najjednostavniji narativ“, kako nam objašnjava predsjednik vodeće novinarske strukovne organizacije u Hrvatskoj: „Mediji ga prenose jer donosi pažnju; političke elite ga toleriraju jer preusmjerava frustracije s ekonomskih problema na kulturne neprijatelje; a slabljenje neprofitnih i nezavisnih redakcija uklanja jedini sustavni korektiv takvoj ideologizaciji. Rezultat je normalizacija ekstremizma u javnoj sferi, izostanak kritičkog odmaka i progresivna erozija demokratske rasprave.“

Medijska normalizacija, kako nam objašnjava, ide ruku pod ruku s normalizacijom radikalno desnih stranaka. Šurovanjem s **ultradesničarskim opcijama** i takozvani je centar prošao proces radikalizacije pomicanjem udesno.

Zrinjka Peruško smatra da su u širenju radikalno desnih ideja i vrijednosti u Hrvatskoj, podjednako kao i Europi i svijetu, ključne dvije determinante, od kojih je teško reći koja prethodi kojoj. Prva se odnosi, objašnjava profesorica, na uspon autokratskih politika i tendencija koje se često pogrešno nazivaju populističkim, iako se ovdje radi

o prvim fazama autoritarizma koji može dovesti do fašizma, koji ne mora nužno biti u totalitarnom obliku. Proces uvjetuju različiti faktori, poput osjećaja isključenosti građana iz sudjelovanja u demokratskim procesima, degradacije radničke klase i osjećaja ili straha kod privilegiranih društvenih skupina od gubitka privilegija dobivenih uz pristajanje uz autokratsku vladavinu. Aktivnosti molitelja i dijela branitelja, kao i strah od takozvanih *woke* ideologija i stranih radnika, Peruško vidi u kontekstu potonjeg.

Zrinjka Peruško

Druga determinanta podrazumijeva ovladavanje javnom sferom. Političari, vlade, tehnološki mega magnati, medijski magnati i drugi autorizacijski akteri, objašnjava Peruško, medijski kompleks koriste za koncentriranje moći i smanjenje nadzora nad izvršnom vlasti. „Dakle, širenje radikalno desnih ideja i vrijednosti putem društvenih mreža nije izolirano od ukupnog pomaka **Overtonovog prozora** u desno u većem dijelu demokratskog svijeta, u kojem pomaku su još do nedavno neprihvatljive stvari, kao što je izvikivanje ustaškog pozdrava ZDS, normalizirane“, kaže.

Dina Vozab nam tendenciju normalizacije desničarskih ideja u dijelu europskog i svjetskog mainstreama objašnjava na primjeru nedavnog **intervjua s Nickom Fuentesom** u *New York Timesu*: „Primjerice, prikazat će radikala s nedemokratskim, dehumanizirajućim, rasističkim izjavama, koje bi trebale biti neprihvatljive u javnom prostoru nasuprot osobe koja zagovara demokraciju i poštivanje ljudskih prava kao jednakovrijedne dvije strane koje samo predstavljaju svoje ideje na 'tržištu ideja.'“

“ *Ministarstvo kulture i medija moglo bi preuzeti proaktivnu ulogu i raditi na osmišljavanju modela*

Ipak, kako nam dalje objašnjava, hrvatski medijski sustav, iako ustrojen po načelima liberalne demokracije, za razliku od američkog „definira određena ograničenja slobode govora kako bi se regulirao govor mržnje ili promocija antidemokratskih sustava ili fašističkih ideja“, zbog čega medijski zakoni i regulatorna agencija

*koji bi osigurao
transparentnu i
održivu podršku
neprofitnom
medijskom sektoru*

nemaju samo legitimitet, nego i zakonsku obvezu odlučnijeg djelovanja.

Sustav, međutim, ne funkcionira: deklarirani **neonacist huška** i širi laži u vlastitoj televizijskoj emisiji, **filoustaštvo** i **govor mržnje** godinama se **toleriraju i honoriraju**, cvjeta biznis **dezinformacija**.

„Mi imamo čitav niz medija koji šire mržnju, neki ih nazivaju i rubnima, a koji realno ne bi smjeli biti u upisniku AEM-a primjerice jer su huškači. To nisu mediji, to je najgori mulj“, dodaje Zovko.

Za kraj, u razgovoru sa sugovornicima smo se vratili temi s početka teksta. Kako promatrati, zanima nas, ovaj val normalizacije desnice u javnom prostoru u kontekstu medijskih politika.

„Aktualne politike Ministarstva kulture i medija ne djeluju kao mehanizam zaštite pluralizma, nego kao instrument reprodukcije postojeće hegemonije“, smatra Zovko, ističući da je posrijedi sustav koji formalno štiti slobodu medija, a u stvarnosti reproducira odnose moći koji pogoduje vladajućoj političkoj i ekonomskoj eliti.

Cilj nije, ističe, izgradnja autoritarnog medijskog režima. Zovko kao krajnji cilj medijskih politika vidi održavanje hegemonije mekim mehanizmima, kadroviranjem i reguliranjem financijskih tokova.

„Takve politike postižu dvije ključne stvari. Prvo, fragmentiraju i slabe one segmente medijskog sustava koji proizvode društvenu refleksiju – javni servis, neprofitne i istraživačke redakcije, profesionalne standarde i autonomne uredničke strukture. Drugo, ojačavaju poziciju aktera koji su skloni spektakularnim, konfliktno-identitetskim i politički zgodnim narativima, što u praksi znači jaču vidljivost radikalno desnih, emocionalno mobilizirajućih i ideološki usmjerenih poruka“, dodaje.

Da višegodišnja delegitimacija i targetiranje civilnog društva u medijskim politikama ima svoje naličje u vidu sustavnog zanemarivanja neprofitnog sektora, trube medijski profesionalci i analitičari godinama. Posljedice ne osjećaju samo novinari.

„U političko-ekonomskim terminima, gašenje i slabljenje neprofitnog sektora ne znači samo gubitak jednog tipa medija, nego namjerno uklanjanje korektivnog mehanizma koji je sposoban osporiti hegemonijske narative, razotkriti zloupotrebe i ponuditi politički smislene interpretacije stvarnosti. Ono što su *think-tankovi* u bogatim ekonomijama, kod nas su bili neprofitni mediji“, kaže Zovko.

„Provedena istraživanja sugeriraju da neprofitni mediji u Hrvatskoj imaju pozitivnu demokratsku ulogu u smislu da se publike neprofitnih medija više informiraju i angažiranije su društveno i politički, a neprofitni medij mogu biti važan prostor nezavisnog i istraživačkog novinarstva i sadržaja od javnog interesa. Međutim, taj je sektor izuzetno ranjiv i umanjena je održivost tog sektora kroz nedovoljno financiranje“, slaže se Vozab.

Takvo stanje stvari je opasno između ostaloga i „zbog sužavanja prostora koji zbog naglaska na javni interes može biti protuteža trendu radikalizacije“. „Ministarstvo kulture i medija moglo bi preuzeti proaktivnu ulogu i raditi na osmišljavanju modela koji bi osigurao transparentnu i održivu podršku neprofitnom medijskom sektoru“, zaključuje za *H-Alter* Dina Vozab.

„Također je naravno odgovornost vladajućih (naravno, jer ne samo da daju opći ton političkom diskursu nego raspolažu i novcem koji se ulaže u medije) da se progresivnim neprofitnim medijima smanjuju potpore dok se podupiru mediji koji šire netoleranciju i govor mržnje“, nešto je oštija Peruško koja u svojoj ocjeni kojom kritiku

“ *Sustav ne funkcionira: deklarirani neonacist huška i širi laži u vlastitoj televizijskoj emisiji, filoustaštvo i govor mržnje godinama se toleriraju i honoriraju, cvjeta biznis dezinformacija*

pomiče od nedostatka interesa i nerazumijevanja važnosti neprofitnog sektora ka direktnoj odgovornosti vladajućih.

„Neprofitni mediji su nišni mediji, okrenuti manjem dijelu ukupnih publika iako su važni jer su te publike prema nekim istraživanjima angažiranije od drugih“, zaključuje Peruško uz napomenu da odgovornost države leži i na rasturanju sustava tradicionalnih medija što u posljednje vrijeme uključuje i ukidanja distribucije tiskovina, zbog čega je u manjim mjestima jako teško uopće i doći do novina.

„Kada neprofitne redakcije nestaju ili rade u stanju trajne financijske prekarnosti, javni diskurs se reducira na ono što komercijalni i politički interes smatra iskoristivim. Time se strukturalno sužava polje javnog mnijenja: ekstremni i emocionalno mobilizirajući sadržaji dobivaju prostor, dok reflektivni i analitički glasovi nestaju. Srozavanje neprofitnog sektora stoga nije nuspojava sustava, nego jedan od ključnih uvjeta koji omogućuje rast radikalno desnog diskursa i slabljenje demokratske javne sfere“, zaključuje Zovko.

U posljednje vrijeme sve su češći pozivi na odgovornost za dešavanja koja su od ljeta kulminirala intenzitetom i frekventnošću. Odgovornost, primjerice, ministra unutarnjih poslova **Davora Božinovića**, zbog popuštanja *Torcidi* za neprijavlivanje skupa ispunjenog ksenofobnim i proustaškim sentimentima, traže, između ostalog, iz **redova sindikata** i **liberalne političke opozicije**, pozivajući ministra na ostavku. Novonastale građanske inicijative *Za Hrvatsku slobode* i *Ujedinjeni protiv fašizma* također traže političku odgovornost vladajućih. Ostaje za vidjeti hoće li se istim principom pozivati na političku odgovornost i ministricu kulture i medija u čijim je mandatima, slažu se uglavnom naši sugovornici, ksenofobija, govor mržnje i fašistički sentiment postao norma u medijskom sektoru.

Članak je dio projekta „Izazovi i perspektive neprofitnog medijskog sektora“, a objavljen je uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije iz programa poticanja novinarske izvrsnosti.

Dosad objavljeno:

Neprofitni i nevidljivi

Porezom na gorostase

Strani agenti, porezi i vrag u detaljima

Neprofitni mediji u doba pobune

Ministarstvo kulture

neofašizam

neprofitni mediji

ustaštvo

Alen Mikec

POVEZANI ČLANCI

DORA TOMLJANOVIĆ – 4. PROSINCA 2025.

Umijeće brisanja: Džep '93

MARIJAN VOGRINEC – 2. PROSINCA 2025.

Ujedinjeni protiv fašizma – dan poslije

ALEN MIKEC – 25. STUDENOGA 2025.

ALEN MIKEC – 23. STUDENOGA 2025.

Lažna potreba za Tomislavom

Neprofitni mediji u doba pobune

JULIJA SAVIĆ – 19. STUDENOGA 2025.

ALEN MIKEC – 17. STUDENOGA 2025.

Negdje moramo potegnuti liniju

Protesti su dobra vježba

H-ALTER

Udruga za nezavisnu medijsku kulturu

E-mail: redakcija@h-alter.org

Tel: 01/ 492 15 46

Udruga za nezavisnu medijsku kulturu

Podržite nas!

Donatori

Oglašavanje

[Impressum](#)

[Kontakt](#)

[Politika privatnosti](#)

Pretplati se na newsletter

Unesi email adresu

PRETPLATI SE

Slažem se s politikom privatnosti.

© H-Alter - Udruga za medijsku kulturu

BozooArt